

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η ενημέρωση, το Διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Ο τρόπος με τον οποίο διαβάζουμε ειδήσεις αλλάζει διαρκώς, σύμφωνα με τα αποτελέσματα του 5^{ου} ετήσιου DigitalNewsReport του Ινστιτούτου Reuters για τη Μελέτη της Δημοσιογραφίας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, που διενεργήθηκε σε 26 χώρες και σε 50.000 ατόμων. Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα, η απήχηση των τηλεοπτικών ειδήσεων αρχίζει να μειώνεται, ιδιαίτερα στις νεαρές ηλικίες ομάδες, ενώ σε κρίση φαίνεται να βρίσκονται τόσο ο έντυπος Τύπος όσο και τα υπόλοιπα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης σε αρκετές από τις χώρες που μελετώνται. Αντιθέτως, όλο και περισσότεροι ενημερώνονται από το Διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Οι δυναμικές αυτές είναι ακόμη πιο έντονες στην ελληνική κοινωνία, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της οποίας αλληλεπιδρούν με τις τεχνολογικές εξελίξεις, δημιουργώντας ένα αβέβαιο περιβάλλον για τα ελληνικά μέσα. Ειδικότερα παρατηρούμε πολύ μεγάλη έλλειψη εμπιστοσύνης στις ειδήσεις και στους δημοσιογράφους, τους οποίους οι Έλληνες εμπιστεύονται σε μικρότερο βαθμό από ό,τι οι κάτοικοι όλων των άλλων χωρών του δείγματος. Παράλληλα στη συντριπτική τους πλειονότητα θεωρούν πως τα μέσα ενημέρωσης δεν είναι ανεξάρτητα από αθέμιτες πολιτικές κι επιχειρηματικές επιρροές. Η απαξίωση των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης συνοδεύεται με υψηλή χρήση του Διαδικτύου για ενημέρωση στην Ελλάδα, σε σχέση με άλλες χώρες. **Όμως**, ο τρόπος με τον οποίο οι Έλληνες χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για ενημέρωση, όπως αποτυπώνεται στην έρευνα, δημιουργεί προκλήσεις για τη βιωσιμότητα και των διαδικτυακών μέσων ενημέρωσης.

Οι Έλληνες ενημερώνονται από τα κοινωνικά δίκτυα σε μεγαλύτερο βαθμό από τους κατοίκους άλλων χωρών, με πρώτη επιλογή το Facebook. Είναι ενδεικτικό πως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι το κύριο σημείο πρόσβασης των Ελλήνων στις ειδήσεις στο Διαδίκτυο και όχι οι ενημερωτικοί ιστότοποι, όπως σε αρκετές άλλες χώρες. Παράλληλα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιθυμούν να αυξήσουν τον χρόνο παραμονής των χρηστών στις πλατφόρμες τους, όπως, **για παράδειγμα**, το Facebook, το οποίο προωθεί την ανάγνωση άρθρων και την παρακολούθηση βίντεο μέσα στην πλατφόρμα του. Οι εξελίξεις αυτές ασκούν αυξανόμενες πιέσεις στην επισκεψιμότητα των ενημερωτικών ιστοτόπων.

Οι Έλληνες χρήστες του Διαδικτύου δεν είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν για την ενημέρωσή τους στο Ίντερνετ, αλλά ούτε και να παρακολουθήσουν διαφημίσεις. Η Ελλάδα είναι στην κορυφή της χρήσης προγραμμάτων αποκλεισμού διαφημίσεων (ad blockers), η οποία στους νέους ξεπερνά το 60%. **Επίσης**, το ποσοστό των Ελλήνων που πληρώνει για να διαβάσει ειδήσεις διαδικτυακά είναι το χαμηλότερο από όλες τις χώρες του δείγματος.

Παράλληλα, παρατηρούμε πως στο Διαδίκτυο το ενδιαφέρον διαχέεται σε μια πληθώρα νέων μέσων, γεγονός που συνδέεται και με την έλλειψη εμπιστοσύνης στα παραδοσιακά μέσα. Ενώ στις περισσότερες χώρες του δείγματος, οι πρώτες σε χρήση ενημερωτικές ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο είναι οι ιστότοποι μέσων του **παραδοσιακού** τοπίου ενημέρωσης (εφημερίδες και τηλεοπτικοί σταθμοί), στην Ελλάδα παρατηρείται κατακερματισμός σε πολλά είδη διακτυακών τόπων. Εκτός από τους ιστοτόπους παραδοσιακών μέσων, στη λίστα με τους πρώτους σε χρήση ιστοτόπους περιλαμβάνονται μέσα που έχουν δημιουργηθεί από δημοσιογράφους που αναδείχθηκαν από τα κυρίαρχα παραδοσιακά μέσα, αλλά και ανώνυμα ιστολόγια, που, συχνά, φιλοξενούν θεωρίες συνωμοσίας και ανυπόστατες ειδήσεις.

Τα ευρήματα αυτά είναι ιδιαίτερα **ανησυχητικά** για τη βιωσιμότητα, αλλά και την ποιότητα της ενημέρωσης στην Ελλάδα. Η έλλειψη εμπιστοσύνης στις ειδήσεις, η πεποίθηση πως οι διαδικτυακές διαφημίσεις είναι ενοχλητικές, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση, που έχει πλήξει και τους πολίτες, αλλά και τα ίδια τα μέσα ενημέρωσης, έχουν συμβάλει στην καθιέρωση της κουλτούρας της δωρεάν διαδικτυακής ενημέρωσης. Οι τάσεις αυτές καταδεικνύουν την ανάγκη αναθεώρησης πολλών από τις υπάρχουσες πρακτικές, προκειμένου τα ΜΜΕ να ανταποκριθούν σε ένα ολοένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. **Την ίδια στιγμή, βέβαια**, οι αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο διαβάζουμε ειδήσεις δεν συνεπάγονται κι έλλειψη ενδιαφέροντος προς την ειδησεογραφία. Στο σύγχρονο τοπίο ενημέρωσης, οι Έλληνες χρήστες του Διαδικτύου σχολιάζουν και κοινοποιούν ειδήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε υψηλότερο βαθμό απ' ό,τι κάτοικοι των περισσότερων χωρών του δείγματος.

(Αντώνης Καλογερόπουλος, Νίκος Παναγιώτου, Δήμητρα Δημητρακοπούλου, Καθημερινή, 9/1/2017)

A1. Σε καθεμία από τις διατυπώσεις που ακολουθούν να δώσετε τον χαρακτηρισμό Σωστό ή Λάθος ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο.

α. Τα έντυπα μέσα ενημέρωσης εξακολουθούν να κυριαρχούν στην πληροφόρηση και να προσελκύουν την πλειοψηφία των δεκτών, όπως προκύπτει από την έρευνα.

β. Η εμπιστοσύνη του ελληνικού κοινού απέναντι στο διαδίκτυο έχει κλονιστεί, εξ' αιτίας των πολιτικοοικονομικών συμφερόντων που φαίνεται να εξυπηρετούν συχνά οι δημοσιογράφοι.

γ. Τα κοινωνικά δίκτυα αποτελούν το βασικότερο μέσο ενημέρωσης για τους Έλληνες, σε σχέση με άλλους λαούς, σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα.

δ. Οι Έλληνες αναζητούν πάντοτε έγκυρες πηγές πληροφόρησης στο διαδίκτυο, προφυλάσσοντας έτσι την ποιότητα της ενημέρωσης που λαμβάνουν.

ε. Η απαίτηση για δωρεάν διαδικτυακή ενημέρωση μπορεί να αποτελέσει πρόβλημα για τη βιωσιμότητα των μέσων και, κατ' επέκταση, για την ποιότητα της παρεχόμενης πληροφόρησης.

Μονάδες 5

A2. Με αφορμή το κείμενο που μελετήσατε, θέλετε να ενημερώσετε με συντομία τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας για τη σχέση των Ελλήνων με τη διαδικτυακή ενημέρωση. Γι' αυτό αποφασίζετε να αποδώσετε σε ένα περιληπτικό κείμενο 50-60 λέξεων, που θα διαβάσετε στην τάξη σας, το περιεχόμενο της τρίτης, τέταρτης και πέμπτης παραγράφου του αρχικού κειμένου. («Οι Έλληνες ενημερώνονται...και ανυπόστατες ειδήσεις»).

Μονάδες 7

B1. Να εντοπίσετε έναν από τους τρόπους ανάπτυξης της πέμπτης παραγράφου («Παράλληλα...ανυπόστατες ειδήσεις») και τη δομή της τελευταίας παραγράφου του κειμένου («Τα ευρήματα...χωρών του δείγματος»), τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με συγκεκριμένες αναφορές σε χωρία του κειμένου. Επιπλέον, να εντοπίσετε τον τρόπο πειθούς της πρώτης παραγράφου του κειμένου («Ο τρόπος με τον οποίο διαβάζουμε...κοινωνικής δικτύωσης»).

Μονάδες 8

B2. Να βρείτε τη νοηματική σχέση των παρακάτω διαρθρωτικών λέξεων: όμως(2^ηπαραγ.), για παράδειγμα(3^ηπαραγ.), επίσης(4^ηπαραγ.), την ίδια στιγμή(6^ηπαραγ.), βέβαια(6^ηπαραγ.)

Μονάδες 5

B3. α. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω περιόδους λόγου, αντικαθιστώντας καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις με μία συνώνυμή της, διατηρώντας αναλλοίωτο το νόημα του κειμένου.

- 1) «...ενώ σε κρίση φαίνεται να βρίσκονται τόσο ο έντυπος Τύπος όσο και τα υπόλοιπα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης σε αρκετές από τις χώρες που μελετώνται.»
- 2) «Επίσης, το ποσοστό των Ελλήνων που πληρώνει για να διαβάζει ειδήσεις διαδικτυακά είναι χαμηλότερο από όλες τις χώρες του δείγματος.»
- 3) «Παράλληλα, παρατηρούμε πως το Διαδίκτυο το ενδιαφέρον διαχέεται σε μια πληθώρα νέων μέσων...»

Μονάδες 3

β. Να ξαναγράψετε τις παρακάτω περιόδους λόγου, αντικαθιστώντας καθεμία από τις λέξεις με έντονη πλάγια γραφή με μία αντώνυμή της, λαμβάνοντας υπόψη σας τη σημασία τους στο κείμενο.

1) «...οι πρώτες σε χρήση ενημερωτικές ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο είναι οι ιστότοποι μέσω των **παραδοσιακού** τοπίου ενημέρωσης...»

2) «Τα ευρήματα αυτά είναι ιδιαίτερα **ανησυχητικά** για τη βιωσιμότητα, αλλά και την ποιότητα της ενημέρωσης στην Ελλάδα.»

Μονάδες 2

Γ1. Στην έρευνα που παρουσιάζεται στην εφημερίδα υποστηρίζεται ότι « η απήχηση των τηλεοπτικών ειδήσεων αρχίζει να μειώνεται, ιδιαίτερα στις νεαρές ηλικιακές ομάδες, ενώ σε κρίση φαίνεται να βρίσκονται τόσο ο έντυπος Τύπος όσο και τα υπόλοιπα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης σε αρκετές από τις χώρες που μελετώνται. Αντιθέτως, όλο και περισσότεροι ενημερώνονται από το Διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης».

Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα πλεονεκτήματα που εντοπίζουν οι νέοι στη διαδικτυακή ενημέρωση; Η προσέγγισή σας στο ζητούμενο θα έχει τη μορφή σύντομης ομιλίας 300-350 λέξεων, με την οποία θα εκπροσωπήσετε το σχολείο σας στην ημερίδα που διοργανώνει ο Δήμος σας, με θέμα το ρόλο των ΜΜΕ στη σύγχρονη κοινωνία.

Μονάδες 20

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό σημείωμα: Ο Γεώργιος Σουρή (Σύρος, 1853 – Φάληρο, 1919) υπήρξε ποιητής, δημοσιογράφος και εκδότης. Για τον βιοπορισμό του παρέδιδε μαθήματα και δημοσιογραφούσε. Έγραφε σατιρικούς στίχους σε έμμετρη σάτιρα και δημοσίευε στα περιοδικά "Ασμοδαίος", "Ραμπαγός" και "Μη Χάνεσαι". Από το 1883 εξέδωσε τη δική του εβδομαδιαία, σατιρική εφημερίδα ("Ο Ρωμιός"), η οποία ήταν όλη έμμετρη και κυκλοφόρησε αδιάλειπτα για περισσότερο από 35 χρόνια. Τα θέματα της σάτιρας τού Σουρή ήταν κοινωνικά και πολιτικά. Ο θαυμασμός των συγχρόνων του υπήρξε πολύ μεγάλος. Ο Κωστής Παλαμάς τον αποκαλούσε «γόητα ποιητήν». Θεωρήθηκε ως ο « νέος Αριστοφάνης » και προτάθηκε το 1906 για το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας.

Η εφημερίδα «Μη χάνεσαι» που δημοσιεύει το παρακάτω ποίημα του Γεωργίου Σουρή είχε ιδρυθεί από τον Βλάση Γαβριηλίδη (1848-1920). Ως δεκαπενθήμερη εφημερίδα κυκλοφόρησε επί τρία έτη και στη συνέχεια μετατράπηκε σε ημερήσια με τίτλο «Ακρόπολις». Ο Γαβριηλίδης, μέσω των εντύπων του, εισήγαγε στην Ελλάδα τους σύγχρονους τρόπους σύνταξης, τεχνικής παραγωγής και εκτύπωσης μιας εφημερίδας. Θεωρούσε ότι η διάδοση του Τύπου σε όλα τα κοινωνικά στρώματα είναι προϋπόθεση του πολιτικού πολιτισμού σε μια σύγχρονη χώρα.

Ελύσσαξαν στ' αλήθεια οι δημοσιογράφοι,

Την πέννα τους βουτούνε σε ξύδι και χολή,

Κτυπά ο ένας άλλον με δίκωπο ξουράφι,

Και βρίζονται με τρόπο κι ευγένεια πολλή.
Πω! Πω! Τι νταβαντούρι αντάρα και κακό!
Ακόμ' απ' τον Τρικούπη δεν πήραν μερδικό.

Απ' το ταμείο έξω στρωμένοι στη λιακάδα
Φωνάζουνε και ήχος ακούεται βαρύς,
Και μες σ' αυτή τη νέα μελωδική καντάδα
Βογκά η μια κι η άλλη φτωχή εφημερίς.
Πω! Πω! Τι νταβατούρι αντάρα και κακό!
Ακόμ' απ' τον Τρικούπη δεν πήραν μερδικό

Αμ' τί; Χωρίς παράδες πράμμα ποτέ κανένα
Μπορεί να προχωρήσει μια πιθαμή μπροστά;
Μα την Αγία Λαύρα και το εικοσιένα
Εμείς σας λέμε λόγια Ρωμείκα σωστά.
Πω! Πω! Τι νταβαντούρι, αντάρα και κακό!
Ακόμ' απ' τον Τρικούπη δεν πήραν μερδικό.

Αν θες και συ, Τρικούπη, να έβγεις τώρα πέρα,
Φασκέλωσε κι εκείνα, φασκέλωσε κι αυτά,
Και χάραξε απάνω στη νέα σου παντιέρα
Με γράμματα μεγάλα «λεφτά, λεφτά, λεφτά».
Τότε θα πάψει τόση αντάρα και κακό,
Αφού σε εμάς, Τρικούπη, θα δώσεις μερδικό.

**(Γεώργιος Σουρής, Οι δημοσιογράφοι, Εφημερίδα «Μη χάνεσαι»,
19/3/1880)**

A1. Σε ένα κείμενο 50-60 λέξεων να χαρακτηρίσετε τη συμπεριφορά των δημοσιογράφων και να αναζητήσετε την αιτία της, σύμφωνα με όσα αναφέρει ο ποιητής.

Μονάδες 10

A2. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με «Σωστό» ή «Λάθος»:

α. Οι δημοσιογράφοι του ποιήματος διακρίνονται από αλληλεγγύη και αντικειμενικότητα.

β. Οι δημοσιογράφοι διαμαρτύρονται εναντίον της καταπάτησης του δικαιώματος της ελευθεροτυπίας.

γ. Ο ποιητής σατιρίζει την κακή ελληνική νοοτροπία, όσον αφορά τον χρηματισμό και την εξυπηρέτηση οικονομικών συμφερόντων.

δ. Μόνο η υπόσχεση για παροχή χρημάτων θα μπορούσε να αποκαταστήσει την τάξη στους δημοσιογραφικούς κύκλους.

ε. Ο Σουρής πιστεύει ότι οι δημοσιογράφοι συμβάλλουν στην εξυγίανση και στην πρόοδο της πολιτικής ζωής.

Μονάδες 5

B1. Να εντοπίσετε αν το ποίημα ανήκει στην Παραδοσιακή ή στην Μοντέρνα ποίηση και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του ποιήματος.

Μονάδες 7

B2. Να εντοπίσετε στο ποίημα και να καταγράψετε μία μεταφορά και μία προσωποποίηση. Στη συνέχεια να εξηγήσετε τη νοηματική και υφολογική λειτουργία τής καθεμίας.

Μονάδες 3

B3. «Πω! πω! τι νταβαντούρι, αντάρα και κακό! Ακόμ' απ' τον Τρικούπη δεν πήραν μερδικό». Το δίστιχο αυτό επαναλαμβάνεται συχνά στο ποίημα. Για ποιον λόγο νομίζετε ότι χρησιμοποιεί την επανάληψη αυτή ο ποιητής;

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ

Γ1. Σε ένα κείμενο 150-200 λέξεων να αναφερθείτε στις σκέψεις και στα συναισθήματα που σας προκαλεί η αντίδραση «των δημοσιογράφων» του Σουρή. Κατά τη γνώμη σας, ο σημερινός αναγνώστης θα μπορούσε να εντοπίσει στο ποίημα αναλογίες με τις σύγχρονες παθογένειες της δημοσιογραφίας και, αν ναι, ποιες θα ήταν αυτές;

Μονάδες 20

